

Autentiškas vertimas
Vyriausybės kanceliarijos
Administracinis departamentas
2022 04 06
Vyriausybės posėdžių
organizavimo skyrius
Vyriausioji specialistė
V. Butkevičienė

A/HRC/50/10

Jungtinių Tautų
Generalinė Asamblėja

Bendro naudojimo
dokumentas

2022 m. kovo 1 d.

Originalo kalba – anglų.

Žmogaus teisių taryba
Penkiasdešimtoji sesija
2022 m. birželio 13 d.– liepos 1 d.
6-asis darbotvarkės punktas
Visuotinė periodinė peržiūra

Visuotinės periodinės peržiūros darbo grupės ataskaita *
Lietuva

* Priedas platinamas oficialiai neredaguotas, toks, koks buvo pateiktas.

Ivadas

1. 2022 m. sausio 24 d. – vasario 11 d. vyko 40-oji Žmogaus teisių tarybos rezoliucija Nr. 5/1 įsteigtos Visuotinės periodinės peržiūros darbo grupės sesija. 2022 m. sausio 26 d. vykusiame 6-ajame posėdyje buvo atlikta Lietuvos peržiūra. Lietuvos delegacijai vadovavo teisingumo viceministrė Jurga GREIČIENĖ. 2022 m. vasario 1 d. vykusiame 14-ajame posėdyje darbo grupė priėmė ataskaitą apie Lietuvą.

2. 2022 m. sausio 12 d. Žmogaus teisių taryba atrinko šią pranešėjų grupę (trejetą), kuri padės atlikti Lietuvos peržiūrą: Pakistanas, Paragvajus ir Lenkija.

3. Vadovaujantis Žmogaus teisių tarybos rezoliucijos Nr. 5/1 priedo 15 punktu ir Tarybos rezoliucijos Nr. 16/21 priedo 5 punktu, buvo išleisti šie Lietuvos peržiūrai skirti dokumentai:

a) nacionalinis pranešimas ir (arba) rašytinis pristatymas, pateikti pagal 15 dalies a punktą¹;

b) Jungtinių Tautų vyriausiojo žmogaus teisių komisaro biuro (OHCHR) parengta suvestinė pagal 15 dalies b punktą²;

c) OHCHR parengta santrauka pagal 15 dalies c punktą³.

4. Trejetas Lietuvai perdavė Belgijos, Panamos, Ispanijos, Švedijos bei Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės iš anksto parengtą klausimų sąrašą. Šie klausimai skelbiami visuotinės periodinės peržiūros interneto svetainėje.

I. Peržiūros procedūros posėdžio santrauka

A. Valstybės, kurios peržiūra atliekama, pristatymas

5. Delegacija pristatė esminius su žmogaus teisėmis susijusius Lietuvos institucinius ir reglamentavimo pokyčius bei iššūkius.

6. Buvo paminėtas svarbiausias institucinis pokytis: Seimo kontrolierių įstaigos, kaip nacionalinės žmogaus teisių institucijos, akreditavimas A lygiu pagal Paryžiaus principus.

7. Delegacija pažymėjo, kad socialinė politika ir žmogaus teisės yra naujojo 2021–2030 m. Nacionalinio pažangos plano pagrindas. Jame nustatyti horizontalieji lygių galimybių ir lyčių lygybės principai yra pagrindiniai kriterijai siekiant programos tikslų.

8. Vaiko teisių apsaugos srityje Lietuva žengė reikšmingą žingsnį į priekį, visiškai uždrausdama bet kokią smurtą, įskaitant fizinę (kūno) baudmes, prieš vaiką.

9. Padaryta didelė pažanga mažinant moterų ir vyrų darbo užmokesčio skirtumus. Pasaulio ekonomikos forumo 2021 m. pasaulinės lyčių atotrūkio ataskaitos duomenimis, Lietuva yra tarp penkių labiausiai padėti pagerinusių šalių.

10. Pagerėjo lyčių lygybės padėtis, nes moterims geriau atstovaujama aukščiausiuose postuose politikoje ir viešajame sektoriuje. Lietuva pirmą kartą išrinkta į JT lyčių lygybės ir moterų įgalinimo padalinio vykdomąją valdybą 2020–2022 metams. Delegacija nurodė priemones, kurių imtasi siekiant užkirsti kelią smurtui artimoje aplinkoje ir smurtui prieš moteris ir kovoti su juo, taip pat pažymėjo, kad Stambulo konvencijos ratifikavimas įtrauktas į politinę darbotvarkę.

¹ A/HRC/WG.6/40/LTU/1.

² A/HRC/WG.6/40/LTU/2.

³ A/HRC/WG.6/40/LTU/3.

11. Labai pasikeitė neįgaliųjų integracijos politika: nuo paramos pereita prie gebėjimų ugdymo ir savarankiško gyvenimo skatinimo. Daugiau priemonių numatyta 2021–2023 m. Neįgaliųjų socialinės integracijos veiksmų plane. Lietuva prisijungė prie PSO programos „Kokybiškos teisės“, kuria siekiama keisti mąstyseną bei praktiką ir gerinti neįgaliųjų gyvenimą.

12. Lietuva yra viena iš nedaugelio ES šalių, patvirtinusių įvairius sektorius siejantį planą, kuriuo siekiama valdyti neigiamą COVID-19 poveikį psichikos sveikatai.

13. Kalbant apie tautinių mažumų statusą, Teisingumo ministerija rengia naują Tautinių mažumų įstatymą. Delegacija atkreipė dėmesį į naujausius teisės aktų pakeitimus, kuriais tautinėms mažumoms suteikiama teisė rašyti savo vardus ir pavardes originalo kalba.

14. Lietuva pasidalijo susirūpinimu dėl praėjusiais metais padidėjusios neteisėtos migracijos (angl. *irregular migration*), kurią remia Baltarusijos valdžios institucijos.

15. Baltarusijos atstovas tarė žodį dėl darbo tvarkos – pareiškė esąs pasipiktinęs vartojama terminologija ir paprašė, kad Žmogaus teisių tarybos pirmininko pavaduotoja paragintų delegaciją laikytis oficialios Jungtinių Tautų terminologijos.

16. Žmogaus teisių tarybos pirmininko pavaduotoja priminė, kad visuotinė periodinė peržiūra yra esminis Žmogaus teisių tarybos mechanizmas, kuriuo siekiama, laikantis bendradarbiavimo, pagarbos ir skaidrumo principų, aptarti žmogaus teisių padėtį visose Jungtinių Tautų valstybėse narėse, ir pareiškė, kad tikimasi, jog delegacijos, dalydamosi nuomonėmis ir pozicijomis, visapusiškai laikysis Jungtinių Tautų terminologijos, taisyklių ir standartų.

17. Venesuelos Bolivarų Respublika pasisakė pritardama Baltarusijos atstovo pareiškimui dėl darbo tvarkos, pabrėždama, kad svarbu, jog delegacijos laikytųsi visuotinės periodinės peržiūros ir Jungtinių Tautų terminologijos.

18. Žmogaus teisių tarybos pirmininko pavaduotoja pakartojo savo sprendimą.

19. Lietuva buvo priversta paskelbti nepaprastąją padėtį. Lemiamas elementas formuojant šalies atsaką siekiant stabilizuoti padėtį buvo puikus bendradarbiavimas su NVO, ES narėmis, agentūromis, tarptautinėmis ir humanitarinėmis organizacijomis, t. y. FRONTEX, EASO, UNHCR. Delegacija informavo, kad siekiant kovoti su neapykantos nusikaltimais ir neapykantą kurstančia kalba buvo surengti bendri mokymai, skirti policijos pareigūnams, prokurorams, teisėjams; mokymų tikslas – tobulinti jų gebėjimus atpažinti neapykantos nusikaltimus ir neapykantą kurstančią kalbą, pagerinti tyrimą, baudžiamąjį persekiojimą, užtikrinti tinkamas bausmes ir reaguoti į nukentėjusiųjų poreikius.

20. Delegacija paminėjo, kad dėl teisės aktų pakeitimų, leidžiančių plačiau taikyti bausmės vykdymo atidėjimą, lygtinį paleidimą ir laisvės atėmimui alternatyvias bausmes, bendras nuteistųjų skaičius sumažėjo dar 21 procentu, o prašymų lygtinai paleisti padvigubėjo (2018 m.).

21. Galiausiai delegacija pažymėjo, kad svarstant ketvirtąją periodinę ataskaitą JT Komitetas prieš kankinimą teigiamai įvertino Lietuvos pastangas kovoti su prekyba žmonėmis, įskaitant baudžiamosios atsakomybės išplėtimą, įvairią mokymo veiklą ir tarpinstitucinio Kovos su prekyba žmonėmis veiksmų plano priėmimą.

B. Interaktyvus dialogas ir valstybės, kurios peržiūra atliekama, atsakymai

22. Interaktyvaus dialogo metu kalbėjo 82 delegacijos. Dialogo metu pateiktos rekomendacijos nurodytos šios ataskaitos II skirsnyje.

23. Serbija teigiamai įvertino visas priemones, kurių Lietuva ėmėsi reaguodama į visuotinės periodinės peržiūros rekomendacijas.
24. Slovakija pasmerkė migracijos naudojimą politiniais tikslais ir pažymėjo, kad migracijos padėtį svarbu valdyti laikantis tarptautinių teisinių įsipareigojimų.
25. Slovėnija pagyrė Lietuvą už Nacionalinės smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos aukoms teikimo programos priėmimą.
26. Ispanija pagyrė Lietuvos pastangas pagerinti moterų padėtį po paskutinės visuotinės periodinės peržiūros, viena iš priemonių tai padaryti – Lygių galimybių įstatymo pakeitimai.
27. Palestinos Valstybė teigiamai įvertino pastangas kovojant su neapykantos nusikaltimais, be kita ko, įgyvendinant projektą „Reagavimo į neapykantos nusikaltimus ir neapykantą kurstančią kalbą stiprinimas“.
28. Švedija palankiai įvertino tai, kad buvo priimti teisės aktai, skirti apsaugoti vaikus nuo fizinių (kūno) bausmių namuose. Tačiau ji nurodė tebesanti susirūpinusi dėl Stambulo konvencijos ratifikavimo.
29. Sirijos Arabų Respublika atkreipė dėmesį į Lietuvos pristatymą.
30. Rytų Timoras palankiai įvertino Nacionalinės moterų ir vyrų lygių galimybių programos įgyvendinimo veiksmų plano priėmimą.
31. Tunisas palankiai įvertino tai, kad Lietuva ratifikavo daugumą pagrindinių žmogaus teisių dokumentų ir patvirtino lyčių lygybės ir vaikų apsaugos politikas.
32. Turkija teigiamai įvertino Lietuvos pastangas apsaugoti ir skatinti žmogaus teises ir apgailestavo, kad neteisėti migrantai pasienyje gyvena sunkiomis sąlygomis.
33. Turkmėnistanas palankiai įvertino Seimo kontrolierių įstaigos, kaip nacionalinės žmogaus teisių institucijos, akreditavimą pagal Paryžiaus principus suteikiant jai A statusą.
34. Ukraina atkreipė dėmesį į tai, kad Lietuva stiprina nacionalinės žmogaus teisių institucijos nepriklausomumą ir pasiekė gerų rezultatų ratifikuodama pagrindines žmogaus teisių konvencijas.
35. Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė paragino Lietuvą ir toliau užtikrinti JT vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biurui (angl. UNHCR) galimybę susisiekti su prieglobsčio prašytojais ir migrantais pasienyje.
36. Tanzanijos Jungtinė Respublika pagyrė Lietuvą už įvairių iniciatyvų įgyvendinimą, įskaitant politikos priemonių, kuriomis siekiama įgyvendinti per paskutinę visuotinę periodinę peržiūrą priimtas rekomendacijas, priėmimą.
37. Jungtinės Amerikos Valstijos pagyrė Lietuvą už surengtą Demokratijos ateities forumą ir paramą tremtyje esantiems demokratijos veikėjams iš Baltarusijos, Rusijos Federacijos ir kitų autoritarinių valstybių.
38. Baltarusija pakartojo pareiškimą dėl darbo tvarkos, kuriuo pasmerkė Jungtinių Tautų terminologijai prieštaraujančią kalbą ir pareikalavo, kad pirmininko pavaduotoja primintų visoms delegacijoms apie būtinybę laikytis oficialios Jungtinių Tautų terminologijos.
39. Pirmininko pavaduotoja pareiškė, kad labai svarbu, jog diskutuodami žmogaus teisių klausimais visi gerbtų vieni kitų nuomonę, ir kad delegacijos, kalbėdamos apie šalis ir teritorijas, laikytųsi Jungtinių Tautų terminologijos ir standartų.
40. Venesuelos Bolivaro Respublika pritarė Baltarusijos atstovo pareiškimui dėl darbo

tvarkos, pabrėždama, kad nepagarbi terminologija neturėtų būti vartojama atliekant visuotinę periodinę peržiūrą, kuri yra dialogo ir bendradarbiavimo forumas.

41. Pirmininko pavaduotoja pakartojo savo ankstesnį sprendimą.

42. Urugvajus palankiai įvertino Lietuvos pastangas žmogaus teisių srityje, be kita ko, įgyvendinant 2021–2023 m. Nediskriminavimo skatinimo veiksmų planą.

43. Uzbekistanas palankiai įvertino tai, kad Seimo kontrolierių įstaigai suteiktas A statusas ir kad pagerėjo vaikų teisių apsauga ir išaugo jaunimo vaidmuo visuomenėje.

44. Venesuelos Bolivaro Respublika išreiškė didelį susirūpinimą žmogaus teisių padėtimi Lietuvoje.

45. Afganistanas teigiamai įvertino pažangą siekiant tapti įtraukesne visuomene, tačiau pažymėjo vis dar esant susirūpinęs dėl to, kad atsisakoma suteikti galimybę pasinaudoti prieglobsčio suteikimo tvarka.

46. Albanija palankiai įvertino Seimo kontrolierių įstaigos akreditaciją pagal Paryžiaus principus, padidėjusį atstovavimą moterims politiniame gyvenime ir pažangą, padarytą vaiko teisių srityje.

47. Alžyras palankiai įvertino Seimo kontrolierių įstaigos akreditaciją ir 2017–2020 m. veiksmų planą, kuriuo siekiama skatinti užsieniečių nediskriminavimą ir įtrauktį.

48. Argentina palankiai įvertino neseniai Teisingumo ministerijos patvirtintą nuostatą, leidžiančią pakeisti vardą ir pavardę teisės aktuose nustatyto amžiaus sulaukusiems translyčiams asmenims.

49. Armėnija palankiai įvertino padidėjusį vadovaujančius postus užimančių moterų skaičių ir politikos priemones, kurių imtasi kovojant su prekyba žmonėmis.

50. Australija palankiai įvertino Lietuvos pažangą toliau sprendžiant smurto prieš moteris ir mergaites, taip pat LGBTI asmenis ir jų diskriminacijos problemas, pasitelkus geresnes švietimo programas.

51. Bahamos palankiai įvertino vaikų ir neįgaliųjų teisių apsaugos priemones ir laimėjimus, susijusius su atstovavimu moterims vadovaujančiuose ir sprendimus priimančiuose postuose.

52. Bangladešas teigiamai įvertino žmogaus teisių institucijų stiprinimą, tačiau išreiškė susirūpinimą dėl pranešimų apie netoleranciją mažumų grupėms, migrantams ir pabėgėliams, išankstines nuostatas dėl jų ir neapykantos nusikaltimus prieš juos.

53. Baltarusija teigė, kad tikrojo žmogaus teisių problemų masto Lietuvoje negalima įvertinti, nes specialiosios procedūros Lietuvoje nebuvo atliekamos jau 15 metų.

54. Belgija pareiškė, kad, nepaisant Lietuvos pasiekimų, galima būtų padaryti didesnę pažangą moterų ir LGBTI asmenų teisių srityje.

55. Brazilija palankiai įvertino vaikų apsaugos priemonių priėmimą. Brazilija išreiškė susirūpinimą dėl pranešimų apie netoleranciją ir paragino Lietuvą kovoti su diskriminacija, taip pat neapykantą kurstančia kalba.

56. Bulgarija gyrė būsimą neįgaliesiems pritaikytos aplinkos visose gyvenimo srityse kūrimo programą.

57. Kanada atkreipė dėmesį į išskirtinai padidėjusį prieglobsčio prašytojų antplūdį ir paragino Lietuvą toliau užtikrinti, kad jos procedūros atitiktų jos tarptautinius įsipareigojimus.

58. Čilė pažymėjo, kad 2016 m. priimtas 2017–2019 m. Kovos su prekyba žmonėmis veiksmų planas.

59. Kinija išreiškė susirūpinimą dėl rasizmo ir ksenofobijos, etninių mažumų, pabėgėlių ir migrantų teisių pažeidimų, smurto artimoje aplinkoje ir sąlygų įkalinimo įstaigose.

60. Kroatija palankiai įvertino Baudžiamojo kodekso pakeitimus, nustatančius baudžiamąją atsakomybę už diskriminacijos dėl lyties, socialinio lyties aspekto ir seksualinės orientacijos veiksmus.

61. Kuba išreiškė susirūpinimą dėl mažumų diskriminacijos ir paragino Lietuvą dėti daugiau pastangų, kad padėtis šioje srityje gerokai pagerėtų.

62. Kipras palankiai įvertino Lietuvos pasirašytą Vaiko teisių konvencijos fakultatyvų protokolą dėl pranešimų procedūros (angl. OP-CRC-IC) ir pažangą migrantų teisių apsaugos klausimu, sprendžiant precedento neturinčią neteisėtų migrantų antplūdžio problemą.

63. Čekija teigiamai įvertino Lietuvos pažangą, susijusią su veiksmingu nacionalinio prevencijos mechanizmo veikimu, ir priemones, kurių imtasi siekiant išvengti kalėjimų perpildymo.

64. Korėjos Liaudies Demokratinė Respublika išreiškė susirūpinimą dėl nuolatinių žmogaus teisių pažeidimų Lietuvoje.

65. Danija palankiai įvertino kovos su smurtu dėl lyties socialinio aspekto priemones, tačiau išreiškė susirūpinimą dėl LGBTI asmenų apsaugos nuo diskriminacijos ir dėl to, kad tos pačios lyties poros nėra teisiškai pripažįstamos.

66. Dominikos Respublika paragino Lietuvą toliau stiprinti norminę žmogaus teisių skatinimo ir apsaugos sistemą.

67. Atsakydama į Belgijos, Panamos, Ispanijos ir Švedijos pateiktus klausimus, Lietuva nurodė, kad pritaria susirūpinimą keliantiems klausimams dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje, vienodo darbo užmokesčio, pagyvenusių žmonių, neteisėtų migrantų, romų bendruomenės socialinės įtraukties ir priemonių, kurių imtasi siekiant užtikrinti geresnį socialinį saugumą visoms visuomenės grupėms.

68. Lietuvos socialinė politika yra tvari, įtrauki ir orientuota į individualius poreikius. Vyriausybė paminėjo priimtas naujas ilgalaikės plėtros programas, kurios turi būti įgyvendintos iki 2030 m.

69. Siekdama spręsti per mažo neįgaliųjų užimtumo problemą, Lietuva informavo apie kuriamą naują užimtumo modelį. Ši informacija buvo susijusi su Estijos ir Prancūzijos pateiktomis pastabomis.

70. Lietuva deda daug pastangų apsaugoti vaiko teises. Centralizuota sistema įpareigoja institucijas reaguoti į pranešimus apie galimus vaiko teisių pažeidimus 24 valandas per parą, 7 dienas per savaitę.

71. Kalbėdama apie moterų teises, Lietuva nurodė, kad moterys aktyviai lyderiauja politikos srityje, taip pat aktyviai dirba didelę pridėtinę vertę kuriančiuose ekonomikos sektoriuose.

72. Atsakydama į Latvijos ir Bangladešo pastabas, Vyriausybė pabrėžė savo iniciatyvas, kuriomis siekiama mažinti moterų ir vyrų darbo užmokesčio skirtumus. Atlyginimų sistema sukurta taip, kad būtų išvengta diskriminacijos dėl lyties. Teisiškai darbdaviai privalo patvirtinti darbo užmokesčio sistemas ir sudaryti sąlygas visiems darbuotojams su jomis susipažinti.

73. Delegacija pasidalijo informacija, kad 2022-ieji Lietuvoje paskelbti Jaunimo metais.

74. Kanada, Danija, Suomija, Izraelis, Nyderlandai ir Norvegija iškėlė klausimą dėl tos pačios lyties asmenų partnerystės. Atsakydama į šių šalių ir Švedijos klausimą, Lietuva dar kartą patvirtino savo įsipareigojimą suteikti visas teises tos pačios lyties partneriams ir informavo apie pokyčius šioje srityje.

75. Atsakydama į Prancūzijos, Airijos, Japonijos, Maršalo Salų, Paragvajaus, Filipinų ir Malaizijos delegacijų pastabas ir Belgijos, Kanados bei Švedijos pateiktus klausimus, Lietuva pripažino, kad, nepaisant visapusės teisinės sistemos, smurto artimoje aplinkoje problema šalyje vis dar opi. Įstatymo pakeitimais, kuriais įvedamas apsaugos orderis, siekiama geriau apsaugoti asmenį, kuriam gresia smurtas, ir skubiai atskirti jį nuo smurtaujančio partnerio ar giminaičio. Smurto artimoje aplinkoje prevencijos darbas buvo sustiprintas įgyvendinant specializuotą Valstybinę smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir pagalbos teikimo nukentėjusiems asmenims programą. Spręsdama vienkartinio smurto artimoje aplinkoje protrūkio problemą, Lietuva operatyviai reagavo pačioje pandemijos pradžioje. Atsižvelgiant į tai, buvo priimtas veiksmų planas, apimantis specialiai pritaikytas priemones, kuriomis siekiama pagerinti nukentėjusiųjų galimybes gauti pagalbą, ir imtasi prevencinių veiksmų, nukreiptų į galimus nusikalstamos veikos vykdytojus. Lietuva nurodė, kad Pagalbos nuo nusikalstamos veikos nukentėjusiems asmenims įstatymas nustato išsamų pagalbos nukentėjusiems nuo bet koks nusikaltimo mechanizmą viso baudžiamojo proceso metu.

76. Atsižvelgdama į Portugalijos pastabą, Lietuva pabrėžė sėkmingą teisės aktų reformą psichikos sveikatos priežiūros srityje, kuria pirmiausia siekiama apsaugoti priverstinai hospitalizuotų pacientų teises. Tačiau delegacija pripažino, kad šalis dar tik siekia nustatyti geriausią praktiką. Lietuva pripažino, kad svarbu užkirsti kelią priverstinėms priemonėms, mažinant jų taikymo poreikį, ir reikia dėti pastangas, kad būtų plečiamos priverstinio hospitalizavimo alternatyvos.

77. Atsakydama į Panamos ir Bulgarijos delegacijų klausimus, Lietuva išreiškė nuomonę, kad vaikai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių, turėtų būti ugdomi taip, kad jų ugdymosi ir pagalbos poreikiai būtų patenkinti geriausiai. Delegacija informavo, kad Švietimo įstatymas įpareigoja visas bendrojo lavinimo mokyklas nuo 2024 m. priimti specialiųjų ugdymosi poreikių turinčius vaikus.

78. Kelios delegacijos, t. y. Slovakijos, Palestinos Valstybės, Sirijos Arabų Respublikos, Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės, Švedijos, Jungtinių Amerikos Valstijų, Kanados, Portugalijos, Norvegijos, Kroatijos, Indijos ir Belgijos, pateikė klausimus ir pastabas apie kovą su neapykantos nusikaltimais ir neapykantą kurstančia kalba. Lietuva pristatė penkis ramsčius apimančių sprendimo būdą ir atitinkamas atsako į neapykantą kurstančią kalbą priemones: i) pasitikėjimo tarp teisėsaugos institucijų ir pažeidžiamų bendruomenių stiprinimas siekiant padidinti pranešimų skaičių; ii) neapykantos nusikaltimų registravimo ir neapykantos nusikaltimų tyrimo gerinimas; iii) teisėsaugos ir teismų įgūdžių stiprinimas; iv) nevyriausybinų organizacijų ir vyriausybės bendradarbiavimo stiprinimas; v) parama nusikaltimų aukoms.

79. Atsakydama į Bahamų delegacijos pastabą, Lietuva nurodė, kad nauji Baudžiamojo kodekso pakeitimai išplečia neapykantos nusikaltimų kriterijų sąrašą, įtraukdami į jį „odos spalvą“ ir „etninę kilmę“.

80. Kalbėdama apie Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės, Norvegijos, Venesuelos Bolivarų Respublikos ir Meksikos klausimus ir rekomendacijas dėl translyčių asmenų teisių, delegacija pripažino, kad translyčių asmenų teisinio statuso

pripažinimas vis dar problema, nors translyčiai asmenys gali pasikeisti vardus (pavardes), jei nori turėti kitai lyčiai būdingus vardus (pavardes).

81. Atsakydama į Belgijos, Ispanijos, Brazilijos ir Panamos delegacijų klausimą apie vedybinio prievartavimo kriminalizavimą, Lietuva dar kartą patvirtino, kad bet kokios formos seksualinė prievarta, įskaitant vedybinį prievartavimą, jau yra kriminalizuota pagal Baudžiamąjį kodeksą ir tai patvirtina teismų praktika.

82. Atsakydama į Ispanijos pateiktą klausimą ir Argentinos pastabą, Lietuva patikslino, kad baudžiamoji atsakomybė taikoma už neteisėtus abortus.

83. Atsakydama į Venesuelos Bolivarų Respublikos ir Kinijos pastabas dėl įkalinimo, Lietuva pabrėžė, kad Baudžiamasis kodeksas papildytas nauja kankinimo nusikalstama veika, išplėstos užstato taikymo galimybės ir numatytos kitos priemonės.

84. Reaguodama į Panamos ir Čekijos pastabą dėl Nepilnamečių apsaugos įstatymo Lietuva pažymėjo, kad vykdamas atitinkamų įstatymo nuostatų taikymo stebėseną nenustatyta jokių diskriminacijos apraiškų.

85. Egiptas teigiamai įvertino Lietuvos pažangą skatinant jaunimo, moterų ir neįgaliųjų teises, migrantų integraciją ir kovą su neapykantą kurstančia kalba.

86. Estija palankiai įvertino tai, kad Seimo kontrolierių įstaiga buvo akredituota suteikiant jai A statusą pagal Paryžiaus principus, o Lietuva skyrė papildomą finansavimą prieglobsčio prašytojų apsaugai.

87. Fidžis pasveikino Lietuvą už reguliavimo ir politikos pokyčius, pavyzdžiui, 2021–2030 m. Lietuvos nacionalinį pažangos planą, kuriame nustatyti išmatuojami tikslai socialinės politikos ir žmogaus teisių srityse.

88. Suomija palankiai įvertino Lietuvos pažangą lyčių lygybės srityje ir didėjančių moterų dalyvavimą politikoje bei visuomenės gyvenime.

89. Prancūzija palankiai įvertino Lietuvos pažangą žmogaus teisių srityje, ypač teismų nepriklausomumo ir kovos su korupcija srityse.

90. Gruzija palankiai įvertino tai, kad Lietuva ratifikavo pagrindinius žmogaus teisių dokumentus ir įgyvendino 2017–2019 m. Kovos su prekyba žmonėmis veiksmų planą.

91. Vokietija teigiamai įvertino Lietuvos pastangas veiksmingai spręsti smurto artimoje aplinkoje problemą ir teisės aktus, leidžiančius translyčiams asmenims pasikeisti vardą (pavardę).

92. Graikija pagyrė Lietuvą už tai, kad ji pakeitė savo nacionalinės teisės aktus dėl vaiko teisių apsaugos ir priėmė lygių galimybių skatinimo veiksmų planus.

93. Islandija palankiai įvertino delegaciją ir jos nacionalinį pranešimą.

94. Indija palankiai įvertino tai, kad Lietuva pateikė įvairias sutarčių stebėsenos organų ataskaitas ir parengė sektorių politiką, kuria remiantis skatinamos ir saugomos žmogaus teisės.

95. Indonezija palankiai įvertino tai, kad Lietuva tobulina teisės aktus, kuriais siekiama užtikrinti geresnę vaikų apsaugą.

96. Irano Islamo Respublika pasveikino delegaciją.

97. Irakas teigiamai įvertino pastangas iš dalies pakeisti Vaiko teisių pagrindų įstatymą ir po to vykdytas informavimo kampanijas.

98. Airija palankiai įvertino 2017 m. Baudžiamojo kodekso pakeitimus ir pastebimą pažangą griežtinant teisės aktus dėl smurto artimoje aplinkoje, įskaitant pakeitimus, kuriais siekiama pagerinti pagalbą nukentėjusiems asmenims.

99. Izraelis pagyrė Lietuvą už tai, kad jaunimas įtraukiamas į sprendimų priėmimo procesą, ir pripažino pažangą užtikrinant LGBTQI+ asmenims galimybę visapusiškai naudotis žmogaus teisėmis.

100. Italija palankiai įvertino tai, kad priimti keli žmogaus teisių skatinimo ir apsaugos veiksmų planai, įskaitant Nediskriminavimo skatinimo veiksmų planą.

101. Japonija labai palankiai įvertino teigiamus veiksmus, kurių imtasi po ankstesnio peržiūros ciklo, visų pirma siekiant apsaugoti vaikus nuo žmogaus teisių pažeidimų.

102. Jordanija pagyrė metodus, pagal kuriuos rengtas bendradarbiaujant ir konsultuojantis su visais suinteresuotais subjektais Lietuvos nacionalinis pranešimas.

103. Latvija palankiai įvertino kankinimo kriminalizavimą pagal Konvenciją prieš kankinimą ir visišką draudimą bausti vaikus fizinėmis (kūno) bausmėmis.

104. Libanas pagyrė Lietuvą už kankinimo kriminalizavimą pagal Konvenciją prieš kankinimą.

105. Lichtenšteinas padėjo delegacijai už įžanginiame pareiškime ir nacionaliniame pranešime pateiktą informaciją.

106. Liuksemburgas su dideliu pasitenkinimu pažymėjo, kad Lietuva ratifikavo beveik visus pagrindinius Jungtinių Tautų žmogaus teisių dokumentus ir jų fakultatyvius protokolus.

107. Malaizija išreiškė viltį, kad Vyriausybė ir toliau stiprins moterų įgalinimą, ir paragino Lietuvą imtis veiksmų, kad moterys, susiduriančios su įvairiais iššūkiais, būtų dar labiau integruotos.

108. Maldyvai palankiai įvertino priemones, įgyvendinamas siekiant užkirsti kelią smurtui artimoje aplinkoje bei prekybai žmonėmis ir integruoti tautines mažumas ir migrantus.

109. Maršalo Salos palankiai įvertino pastangas kovoti su smurtu artimoje aplinkoje įgyvendinant Nacionalinę smurto artimoje aplinkoje prevencijos programą ir pastangas kovoti su klimato kaita.

110. Meksika palankiai įvertino Strateginio valdymo įstatymą, kuriame lyčių lygybė įtvirtinta kaip kompleksinis principas, ir Pagalbos nuo nusikalstamos veikos nukentėjusiems asmenims įstatymą.

111. Juodkalnija pakartojo Žmogaus teisių komiteto rekomendaciją Lietuvai stiprinti pastangas kovoti su pažeidžiamų ir mažumų grupių diskriminacija, stereotipais ir išankstinėmis nuostatomis dėl jų.

112. Marokas palankiai įvertino 2021–2030 m. Nacionalinio pažangos plano, kuris yra ir orientacinė žmogaus teisių apsaugos ir skatinimo sistema, sukūrimą.

113. Nepalas palankiai įvertino tai, kad Seimo kontrolierių įstaigai skirta tarptautinė A lygio nacionalinės žmogaus teisių institucijos akreditacija, taip pat pastangas, kuriomis užtikrinama tautinių mažumų įtrauktis.

114. Nyderlandai teigiamai įvertino Lietuvos Vyriausybės tvirtą paramą Rusijos ir Baltarusijos opozicijos disidentams ir žmogaus teisių gynėjams.

115. Nigeris atkreipė dėmesį į įdiegtus įvairius nacionalinius veiksmų planus, įskaitant

Nediskriminavimo skatinimo veiksmų planą.

116. Norvegija palankiai įvertino svarbią pažangą, padarytą siekiant toliau ginti žmogaus teises, tačiau pažymėjo, kad reikia griežčiau reaguoti į smurtą artimoje aplinkoje ir smurtą dėl lyties socialinio aspekto.

117. Pakistanas teigiamai įvertino Lietuvos pastangas stiprinti žmogaus teisių sistemą, tačiau išreiškė susirūpinimą dėl daugėjančių smurto prieš migrantus, pabėgėlius, romų ir musulmonų bendruomenes kūrystos atvejų.

118. Paragvajus palankiai įvertino pastangas apsaugoti neįgaliųjų teises ir patobulintus nacionalinės teisės aktus, kuriais siekiama užtikrinti moterų ir vyrų lygybę.

119. Filipinai teigiamai įvertino veiksmus, kurių imtasi kovojant su prekyba žmonėmis ir skatinant moterų dalyvavimą viešajame gyvenime.

120. Lenkija paragino Lietuvą spręsti problemas, su kuriomis susiduria tautinės mažumos, ir paskatino nuolat atsižvelgti į jų nuomonę priimant su jomis susijusius sprendimus.

121. Portugalija palankiai įvertino neseniai patvirtintas nuostatas, leidžiančias translyčiams asmenims pasikeisti vardus ir pavardes, taip pat pastangas didinti jaunų žmonių galimybes naudotis nemokamomis psichikos sveikatos paslaugomis.

122. Korėjos Respublika palankiai įvertino Seimo kontrolierių įstaigos darbą ir pagyrė Lietuvos pastangas stiprinti teisinę ir institucinę vaiko teisių apsaugos sistemą.

123. Moldovos Respublika palankiai įvertino 2021–2030 m. Lietuvos nacionalinio pažangos plano, kuriuo siekiama užtikrinti lygias galimybes ir lyčių lygybę, priėmimą.

124. Rumunija pasveikino Lietuvą, išrinktą Žmogaus teisių tarybos nare, ir teigiamai įvertino jos laimėjimus plėtojant teisinę ir politinę žmogaus teisių sistemą.

125. Rusijos Federacija pareiškė susirūpinimą dėl delsimo priimti Tautinių mažumų įstatymą ir politikos, kuria siekiama vadinamuosius Lietuvos partizanus paskelbti didvyriais.

126. Senegalas palankiai įvertino Seimo kontrolierių įstaigos akreditaciją pagal Paryžiaus principus ir kovos su neapykantą kurstančia kalba priemones.

127. Migracijos ir prieglobsčio klausimu delegacija pabrėžė, kad Lietuva patyrė precedento neturintį hibridinį išpuolį, kai migracija naudojama kaip priemonė. Prieglobsčio ir priėmimo sistemos buvo sąmoningai perkrautos dirbtinai padidintais migrantų srautais, sąmoningai siekiant apriboti reagavimo galimybes ir sukelti pavojų neteisėtų migrantų gyvybei. Tačiau vidaus procedūros buvo pritaikytos ir šiuo metu sistema tinkamai veikia pagal tarptautinės teisės reikalavimus.

128. Atsakydama į Ispanijos, Estijos, Liuksemburgo, Meksikos, Maroko ir Portugalijos pateiktus klausimus, Lietuva pabrėžė, kad prieglobsčio suteikimo tvarka yra skaidri, prieglobsčio prašytojų teisės visapusiškai užtikrinamos, t. y. suteikiama galimybė gauti teisinę pagalbą, numatyta galimybė teikti skundus teismine tvarka, prieglobsčio prašymai nagrinėjami griežtai taikant individualų požiūrį. Be to, pažeidžiamos grupės (šeimos, nepilnamečiai, LGBTI) apgyvendinamos atskirai, jų prieglobsčio suteikimo tvarkai teikiama pirmenybė. Nuo 2022 m. numatyta galimybė vaikams lankyti mokyklas ir ikimokyklinio ugdymo įstaigas.

129. Lietuvos delegacija patvirtino įsipareigojimą mažinti asmenų be pilietybės skaičių. Atsakydama į Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės bei Urugvajaus klausimus, ji nurodė, kad asmenų be pilietybės nuolat mažėja.

130. Atsakydama į kelių delegacijų (Serbijos, Ispanijos, Rytų Timoro, Tuniso, Turkmėnistan, Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės, Afganistano, Albanijos, Baltarusijos, Kinijos, Kroatijos, Kubos, Indonezijos, Irano Islamo Respublikos, Italijos, Libano, Juodkalnijos, Pakistano, Lenkijos, Rusijos Federacijos) iškeltą klausimą dėl tautinių mažumų teisių, Lietuva pažymėjo, kad visos Lietuvoje gyvenančios tautinės mažumos (lenkų, rusų, baltarusių ir kitos) yra gerai integruotos. Vaikai lanko valstybinius darželius ir mokyklas, mokosi gimtosiomis kalbomis, o lietuvių kalba mokoma kaip atskiras dalykas. Tautinėms mažumoms priklausantys žmonės visapusiškai dalyvauja visuomeniniame gyvenime, darbo rinkoje, akademiname gyvenime, politikoje, visuomeniniame ir kultūriniame gyvenime.

131. Ispanijos, Tuniso, Jungtinių Amerikos Valstijų, Uzbekistano, Venesuelos Bolivar Respublikos, Bangladešo, Brazilijos, Kubos, Rumunijos, Irano Islamo Respublikos, Indonezijos ir Kroatijos delegacijos pateikė pastabas dėl romų teisių. Lietuva pabrėžė, kad strateginiuose veiksmų planuose ir Romų integracijos į Lietuvos visuomenę 2015–2020 m. veiksmų plane nustatytos priemonės buvo sėkmingai įgyvendintos, o šiuo metu rengiamas naujas planas. Romų mokiniai mokosi Lietuvos bendrojo ugdymo įstaigose daugiau nei pusėje savivaldybių, taikomos individualios priemonės romų mokinių socialinei ir švietimo padėčiai gerinti.

132. Atsakydama į Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės, Jungtinių Amerikos Valstijų, Lichtenšteino ir Nepalo pastabas, delegacija pabrėžė rimtą valstybės požiūrį į prekybą žmonėmis ir šiuolaikinę vergovę. Šios srities politika koordinuojama aukščiausiu lygmeniu – Vyriausybės įsteigtoje koordinavimo institucijoje, kurią sudaro visų susijusių suinteresuotųjų šalių, t. y. Vyriausybės ir NVO, atstovai.

133. Atsakydama į Albanijos, Italijos ir Maroko delegacijų klausimus, delegacija pažymėjo, kad Vaiko teisių konvencijos fakultatyvaus protokolo ratifikavimo procesas vyksta.

134. Vyriausybės pozicija dėl Tarptautinio ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių pakto fakultatyvaus protokolo (angl. OP-ICESCR) ir Tarptautinės konvencijos dėl visų darbuotojų migrantų ir jų šeimos narių teisių apsaugos (angl. ICRMW) ratifikavimo nepasikeitė nuo antrojo visuotinės periodinės peržiūros ciklo. Tai susiję ir su Belgijos, Bangladešo, Fidžio, Venesuelos, Filipinų ir Nigerio pateiktomis rekomendacijomis.

135. Atsakydama į Belgijos, Ispanijos, Kroatijos, Švedijos, Rumunijos ir kitų šalių delegacijų pateiktus klausimus ir rekomendacijas dėl Stambulo konvencijos ratifikavimo, delegacija pabrėžė, kad atitinkamas įstatymo projektas 2018 m. buvo įregistruotas Parlamente. Toliau tobulinami nacionalinės teisės aktai, susiję su Konvencijos įgyvendinimu.

136. Galiausiai Lietuva pateikė pastabą dėl tam tikrų klausimų, iškeltų visuotinės periodinės peržiūros proceso metu. Ji teigė, kad Antrojo pasaulinio karo pabaiga Lietuvai atnešė ne taiką, o sunkius okupacijos metus. Lietuvos laisvės kovotojai buvo tikrieji partizanai, išsaugoję nepriklausomos šalies viltį, kovoję su žiauria komunistine okupacija. Tik pripažindami visų totalitarinių režimų padarytus nusikaltimus ir gerbdami žuvusias aukas, užtikrinsime, kad jie niekada nepasikartotų ateityje, o Holokausto ir Gulago baisumai liktų juoduojų istorijos puslapiu.

II. Išvados ir (arba) rekomendacijos

137. Interaktyvaus dialogo metu suformuluotas ir toliau išvardytas rekomendacijas Lietuva išnagrinėjo ir joms pritaria:

137.1. Ratifikuoti Vaiko teisių konvencijos fakultatyvų protokolą dėl pranešimų procedūros (Italija);

137.2. Paspirtinti Europos Tarybos konvencijos dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir kovos su juo (Stambulo konvencija) ratifikavimą (Švedija);

137.3. Dėti daugiau pastangų siekiant ratifikuoti Europos Tarybos konvenciją dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir kovos su juo (Stambulo konvencija) bei Vaiko teisių konvencijos fakultatyvų protokolą dėl pranešimų procedūros (Albanija);

137.4. Apsvarstyti galimybę ratifikuoti Europos žmogaus teisių dokumentą – Europos Tarybos konvenciją dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir kovos su juo (Stambulo konvencija) (Dominikos Respublika);

137.5. Apsvarstyti galimybę ratifikuoti Europos Tarybos konvenciją dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir kovos su juo (Graikija);

137.6. Ratifikuoti Europos Tarybos konvenciją dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir kovos su juo (Stambulo konvencija) (Belgija, Kroatija, Kipras, Ispanija);

137.7. Ratifikuoti Stambulo konvenciją ir atitinkamai suderinti nacionalinės teisės aktus (Meksika);

137.8. Stiprinti moterų apsaugos nuo smurto teisinę sistemą, be kita ko, ratifikuojant Europos Tarybos konvenciją dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir kovos su juo (Stambulo konvencija) (Danija);

137.9. Ratifikuoti ir įgyvendinti Europos Tarybos konvenciją dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir kovos su juo (Stambulo konvencija) (Suomija);

137.10. Ratifikuoti Europos Tarybos konvenciją dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir kovos su juo (Stambulo konvencija) ir nustatyti baudžiamąją atsakomybę už visų formų smurtą artimoje aplinkoje (Islandija);

137.11. Ratifikuoti Europos Tarybos konvenciją dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir kovos su juo (Stambulo konvencija) ir paspartinti teisės aktų, skirtų apsaugoti nuo smurto artimoje aplinkoje nukentėjusius asmenis ir teikti jiems pagalbą, įgyvendinimą (Airija);

137.12. Ratifikuoti Europos Tarybos konvenciją dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir kovos su juo ir dėti daugiau pastangų remiant ir apsaugant moteris, patyrusias smurtą dėl lyties socialinio aspekto, įskaitant smurtą artimoje aplinkoje (Italija);

137.13. Ratifikuoti Stambulo konvenciją, kad būtų užkirstas kelias stereotipams ir smurtui prieš moteris dėl lyties socialinio aspekto ir kovojama su jais, užtikrinti, kad tai atsispindėtų nacionalinės teisės aktuose (Lichtenšteinas);

137.14. Kuo greičiau ratifikuoti Europos Tarybos konvenciją dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir kovos su juo, vadinamąją Stambulo konvenciją, kurią Lietuva pasirašė 2013 m. (Liuksemburgas);

137.15. Nedelsiant ratifikuoti Europos Tarybos konvenciją dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir kovos su juo (Stambulo konvencija) (Nyderlandai);

137.16. Ratifikuoti Stambulo konvenciją, siekiant stiprinti atsaką į smurtą artimoje aplinkoje ir smurtą dėl lyties socialinio aspekto (Norvegija);

137.17. Imtis papildomų veiksmų ratifikuoti Europos Tarybos konvenciją dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir kovos su juo (Stambulo konvencija) (Gruzija);

137.18. Stiprinti pastangas siekiant kovoti su visų formų moterų diskriminacija ir smurtu dėl lyties socialinio aspekto, be kita ko, ratifikuojant Europos Tarybos konvenciją dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir kovos su juo (Stambulo konvencija) (Vokietija);

137.19. Baigti Europos Tarybos konvencijos dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir kovos su juo ratifikavimo procesą (Portugalija);

137.20. Toliau dėti pastangas tobulinant nacionalinės teisės aktus, kad būtų galima užbaigti Stambulo konvencijos ratifikavimo ir tolesnio įgyvendinimo procesą (Rumunija);

137.21. Imtis visų būtinų veiksmų, kad būtų priimta Stambulo konvencija (Moldovos Respublika);

137.22. Nedelsiant surengti specialiojo pranešėjo migrantų žmogaus teisių klausimais ir specialiojo pranešėjo mažumų klausimais vizitus į šalį (Baltarusija);

137.23. Skirti pakankamą finansavimą Seimo kontrolierių įstaigai, kad ji galėtų veiksmingai ir nepriklausomai vykdyti savo įgaliojimus, taip pat ir naujose kompetencijos srityse (Serbija);

137.24. Toliau dėti pastangas siekiant užtikrinti pakankamą žmogaus teisių institucijų finansavimą (Ukraina);

137.25. Iš dalies pakeisti Lygių galimybių įstatymą, įtraukiant „odos spalvą“ ir „kilmę“ į draudžiamus diskriminacijos pagrindus (Bahamos);

137.26. Sugriežtinti kovos su diskriminacija nuostatas Lygių galimybių įstatyme ir Baudžiamajame kodekse, be kita ko, aiškiai uždraudžiant diskriminaciją dėl „odos spalvos“ ir „kilmės“ (Brazilija);

137.27. Stiprinti pastangas kovoti su netolerancija pažeidžiamoms grupėms, stereotipais, išankstinėmis nuostatomis dėl jų ir jų diskriminacija ir dėti daugiau pastangų, kad būtų užkirstas kelias neapykantą kurstančiai kalbai ir neapykantos nusikaltimams (Slovakija);

137.28. Apsvarstyti galimybę priimti nacionalinės teisės aktus, skirtus kovai su neapykantą kurstančia kalba, taip pat įgyvendinti švietimo ir informuotumo didinimo programas, kad būtų išnaikinta neapykantą mažumoms kurstanti kalba (Dominikos Respublika);

137.29. Toliau stengtis kovoti su neapykantą kurstančia kalba ir neapykantos nusikaltimais, be kita ko, įgyvendinant projektą „Reagavimo į neapykantos nusikaltimus ir neapykantą kurstančią kalbą stiprinimas Lietuvoje“, tobulinti teisinę ir institucinę apsaugos nuo diskriminacijos, ypač pažeidžiamų ir mažumų grupių, sistemą (Palestinos Valstybė);

137.30. Didinti pastangas kovoti su neapykantą kurstančia kalba ir neapykantos nusikaltimais, rengiant žurnalistų mokymus ir informuotumo didinimo kampanijas, kuriais siekiama išnaikinti neigiamus stereotipus (Moldovos Respublika);

137.31. Priimti išsamų nacionalinį neapykantą kurstančios kalbos ir su ja susijusių nusikaltimų prevencijos bei kovos su jais planą (Sirijos Arabų Respublika);

137.32. Stiprinti pastangas kovoti su neapykantą kurstančia kalba ir neapykantos nusikaltimais prieš mažumų grupes (Korėjos Respublika);

137.33. Stiprinti neapykantą kurstančios kalbos ir neapykantos ar rasistinių nusikaltimų prieš mažumas ar pažeidžiamose situacijose esančius asmenis prevencijos ir kovos su jais priemonės ir užtikrinti tinkamus policijos pareigūnams, prokurorams ir teisėjams skirtus mokymus žmogaus teisių klausimais (Portugalija);

137.34. Pakeisti Baudžiamąjį kodeksą siekiant kovoti su neapykantą kurstančia kalba ir neapykantos nusikaltimais dėl odos spalvos, etninės priklausomybės ir religijos (Pakistanas);

137.35. Dėti daugiau pastangų kovojant su stereotipais, išankstinėmis nuostatomis, netolerancija ir neapykantos nusikaltimais prieš bet kurį asmenį bet koku pagrindu (Bangladešas);

137.36. Stiprinti pastangas užkirsti kelią neapykantą kurstančiai kalbai ir tautinės, rasinės bei religinės neapykantos nusikaltimams, užtikrinti, kad būtų pranešama apie rasistinius neapykantos nusikaltimus, ir vykdyti teisingumą, kad nusikaltimą padarę asmenys būtų patraukti atsakomybėn (Jordanija);

137.37. Intensyvuoti informavimo kampanijas, skirtas kovai su neapykantą kurstančia kalba visais lygmenimis (Irakas);

137.38. Kovoti su sisteminė diskriminacija ir neapykantos nusikaltimais, nukreiptais prieš etnines mažumas, ir iš pagrindų naikinti rasizmą ir ksenofobiją (Kinija);

137.39. Imtis papildomų priemonių, kad būtų užkirstas kelias neapykantą kurstančiai kalbai ir neapykantos nusikaltimams (Indija);

137.40. Stiprinti pastangas siekiant užkirsti kelią visų formų diskriminacijai, įskaitant neapykantą kurstančią kalbą ir neapykantos nusikaltimus dėl etninės priklausomybės, religijos, įskaitant antisemitizmą bei seksualinę orientaciją, ir ją išnaikinti (Kipras);

137.41. Priimti ir įgyvendinti išsamią nacionalinę kovos su visų formų rasinės neapykantos nusikaltimais ir diskriminacija strategiją (Korėjos Liaudies Demokratinė Respublika);

137.42. Užtikrinti, kad bet koks tautinės, rasinės ar religinės neapykantos propagavimas, kuris yra diskriminacijos, priešiško ar smurto kurstymas, būtų uždraustas teisės aktų nuostatomis (Slovakija);

137.43. Teisės aktų nuostatomis uždrausti bet koki tautinės, rasinės, religinės ar lyties socialiniu aspektu pagrįstos neapykantos propagavimą, kuris yra diskriminacijos, priešiško ar smurto kurstymas (Kuba);

137.44. Išnaikinti neapykantos nusikaltimus dėl negalios, translytiškumo, rasės, religijos ar tikėjimo ir seksualinės orientacijos, įskaitant neapykantos nusikaltimus prieš tautines mažumas, užtikrinant tinkamą finansavimą ir pareigūnų mokymą, taip pat kad nukentėjusieji galėtų lengvai pranešti apie tokius nusikaltimus (Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė);

137.45. Stiprinti pastangas kovoti su netolerancija mažumoms, migrantams, pabėgėliams ir prieglobsčio prašytojams (Jordanija);

137.46. Toliau kurti LGBTQI+ įtraukesnę visuomenę ir užtikrinti teisinę tos pačios lyties porų šeimos gyvenimo apsaugą, be kita ko, priimant teisės aktus, kuriais būtų teisiškai pripažįstama tos pačios lyties asmenų partnerystė, ir rengiant nacionalinę LGBTQI+ lygybės strategiją (Suomija);

137.47. Stiprinti priemones, kuriomis siekiama kovoti su LGBTIQ asmenų diskriminacija, užkirsti kelią diskriminacijos ir smurto prieš juos veiksams, juos tirti ir už juos bausti (Vokietija);

137.48. Įgyvendinti teises ir administracines reformas, užtikrinančias LGBTI asmenų nediskriminavimą, pavyzdžiui, teisiškai pripažinti tos pačios lyties asmenų partnerystę, teisiškai pripažinti lytį, užtikrinti su lyties keitimu susijusią sveikatos priežiūrą translyčiams asmenims, kovoti su neapykantą kurstančia kalba ir neapykantos nusikaltimais (Norvegija);

137.49. Teisiškai pripažinti tos pačios lyties asmenų poras ir parengti teisės aktus, kuriais būtų sudarytos palankesnės sąlygos atlikti lyties keitimo procedūras ir pakeisti šeiminei padėti be būtinybės atlikti lyties keitimo operaciją (Ispanija);

137.50. Nuolat vis iš naujo patvirtinti įsipareigojimą laikytis lygybės ir nediskriminavimo principų, be kita ko, skatinant priimti teisės aktus, kuriais siekiama tos pačios lyties asmenų poras ir jų teises pripažinti vienodomis sąlygomis (Urugvajus);

137.51. Priimti teisės aktus, kuriais pripažįstamos įvairios partnerystės formos ir tos pačios lyties poroms suteikiamos tokios pat teisės kaip ir heteroseksualioms poroms (Nyderlandai);

137.52. Apsvarstyti galimybę priimti Vyriausybės pasiūlytą lyčiai neutralų Partnerystės įstatymą (Izraelis);

137.53. Nacionalinės teisės aktuose įgyvendinti įtraukia civilinės partnerystės sampratą, siekiant kovoti su tos pačios lyties porų diskriminacija ir mažinti diskriminaciją dėl seksualinės orientacijos bei lytinės tapatybės ar išraiškos (Kanada);

137.54. Užtikrinti tos pačios lyties porų lygybės ir šeimos teisių pripažinimą *de jure* ir *de facto* (Belgija);

137.55. Pripažinti tos pačios lyties porų šeimos teises ir lygybę (Islandija);

137.56. Priimti teisės aktus, užkertančius kelią diskriminacijai dėl seksualinės orientacijos, užtikrinant įvairių šeimų ir tos pačios lyties porų lygybę, įskaitant užsienyje sudarytų tos pačios lyties asmenų santuokų pripažinimą (Australija);

137.57. Didinti pastangas kovoti su netolerancija pažeidžiamoms ir mažumų grupėms, stereotipais, įsankstinėmis nuostatomis dėl jų ir jų diskriminacija (Čilė);

137.58. Užtikrinti, kad visos kovos su terorizmu priemonės atitiktų tarptautinę žmogaus teisių ir humanitarinę teisę (Pakistanas);

137.59. Iširti ir patraukti atsakomybėn asmenis, atsakingus už netinkamą elgesį su kalniais ir smurtavimą sulaikymo įstaigose (Kinija);

137.60. Toliau stiprinti teismų nepriklausomumą taikant skaidrią teisėjų ir prokurorų skyrimo sistemą (Prancūzija);

137.61. Užtikrinti, kad sulaikymo sąlygos atitiktų Nelsono Mandelos taisykles, išspręsti dideles kalinimo vienutėse keliamas problemas ir panaikinti siaubingas higienos sąlygas kalėjimuose (Venesuelos Bolivarų Respublika);

137.62. Imtis veiksmingų priemonių, kad būtų išspręstos įkalinimo vietų perpildymo ir blogų sąlygų jose problemos (Uzbekistanas);

137.63. Vykdyti Europos Tarybos komiteto prieš kankinimą ir kitokį nežmonišką ar žeminantį elgesį ar baudimą rekomendacijas siekiant gerinti pataisos tarnybų veiklą (Norvegija);

137.64. Visiškai dekriminalizuoti šmeižimą ir įtraukti jį į Civilinį kodeksą, laikantis tarptautinių standartų (Juodkalnija);

137.65. Toliau įgyvendinti priemones, užtikrinančias saviraiškos laisvę visiems asmenims (Japonija);

137.66. Toliau dėti pastangas siekiant užkirsti kelią prekybai žmonėmis (Nepalas);

137.67. Kovoti su prekyba žmonėmis ir seksualiniu išnaudojimu (Kinija);

137.68. Toliau stengtis tobulinti teisėjų, prokurorų, policijos pareigūnų ir sienos apsaugos pareigūnų į lyties aspektą atsižvelgiantį mokymą apie visus prekybos žmonėmis, ypač moterimis ir mergaitėmis, aspektus, užtikrinti veiksmingą baudžiamąjį persekiojimą ir tinkamai bausti nusikaltimą padariusius asmenis, kurie užsiima prekyba žmonėmis (Lichtenšteinas);

137.69. Stiprinti pastangas kovoti su prekyba žmonėmis ir didinti pagalbą prekybos žmonėmis aukoms, siekiant jas vėl integruoti į visuomenę (Irakas);

137.70. Imtis visų būtinų kovos su prekyba žmonėmis priemonių ir skirti pakankamai žmogiškųjų ir finansinių išteklių siekiant teikti paramą prekybos žmonėmis aukoms (Indonezija);

137.71. Toliau stengtis tobulinti teisėjų, prokurorų ir kitų teisėsaugos institucijų į lyties aspektą atsižvelgiantį mokymą apie visus prekybos žmonėmis, ypač moterimis ir mergaitėmis, aspektus (Indija);

137.72. Toliau stengtis stiprinti koordinavimą ir gerinti kovą su prekyba žmonėmis valstybės ir savivaldybių lygmenimis (Gruzija);

137.73. Išnaikinti prekybą moterimis ir mergaitėmis seksualinio išnaudojimo tikslais ir užtikrinti, kad prekybos žmonėmis atvejai būtų kruopščiai ištirti, nusikaltimą padarę asmenys patraukti baudžiamojon atsakomybėn ir nubausti, o aukoms ir jų šeimoms visiškai atlyginta žala (Korėjos Liaudies Demokratinė Respublika);

137.74. Pagal tarptautinius standartus sukurti nacionalinį nukreipimo mechanizmą prekybos žmonėmis aukoms (Baltarusija);

137.75. Didinti pastangas siekiant aktyviai identifikuoti prekybos žmonėmis seksualinio išnaudojimo ir priverstinio darbo tikslais aukas (Jungtinės Amerikos Valstijos);

137.76. Dėti daugiau pastangų, kad būtų užkirstas kelias prekybai žmonėmis ir atpažintos šiuolaikinės vergovės aukos, be kita ko, rengiant daugiau mokymų, kaip naudotis nacionaliniu nukreipimo mechanizmu (Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė);

137.77. Imtis papildomų priemonių prekybos žmonėmis išnaikinimui užtikrinti, nuodugniai tiriant atitinkamus atvejus ir patraukiant nusikaltimą padariusius asmenis atsakomybėn (Kipras);

137.78. Toliau dėti pastangas, susijusias su politikos priemonėmis, kurių imtasi kovojant su prekyba žmonėmis, visų pirma skirti finansinius asignavimus aukų apsaugai, konkrečiai nukreiptai į pažeidžiamų grupių išnaudojimą (Armėnija);

137.79. Imtis papildomų veiksmų sprendžiant prekybos žmonėmis problemą – sukurti nacionalinę strategiją, skirtą pagalbos aukoms teikimo programoms, taip pat visuomenei skirtoms informuotumo didinimo programoms įgyvendinti (Dominikos Respublika);

137.80. Remtis 2016 m. Tarpinstituciniu veiksmų planu ir toliau dėti pastangas kovojant su prekyba žmonėmis (Libanas);

137.81. Visiškai įgyvendinti 2020–2022 m. Kovos su prekyba žmonėmis veiksmų planą ir apsvarstyti galimybę surengti plačią visuomenės informavimo kampaniją, skirtą kovai su prekyba žmonėmis (Bahamos);

137.82. Sėkmingai baigti įgyvendinti 2020–2022 m. Kovos su prekyba žmonėmis veiksmų planą (Ukraina);

137.83. Apsvarstyti galimybę sustiprinti pastangas užkirsti kelią prekybai žmonėmis išnaudojimo darbe tikslais, imtis papildomų veiksmų, kad būtų pagerinta pagalba prekybos žmonėmis aukoms, taip pat toliau tobulinti teisėjų, prokurorų, policijos pareigūnų ir sienos apsaugos pareigūnų į lyčių aspektą atsižvelgiantį mokymą apie visus prekybos žmonėmis aspektus (Rytų Timoras);

137.84. Sumažinti skurdo lygį ir apsaugoti pažeidžiamų grupių teises (Kinija);

137.85. Gerinti socialinių paslaugų finansavimą ir taip užtikrinti jų kokybę, pirmenybę teikiant vaikų globos įstaigoms (Estija);

137.86. Toliau įgyvendinti integruotas skurdo mažinimo ir socialinės įtraukties priemones, ypač skirtas pagyvenusiems žmonėms, neįgaliesiems, vienišiams žmonėms ir vienišiams tėvams (Estija);

137.87. Skirti pakankamai lėšų vaikų apsaugai ir jaunų žmonių savižudybių prevencijai, nes savižudybių skaičius šalyje yra didžiausias pasaulyje (Venesuelos Bolivarų Respublika);

137.88. Stiprinti pastangas mažinti didelį romų mergaičių nėštumo atvejų skaičių ir užtikrinti lytinės ir reprodukcinės sveikatos švietimo ir paslaugų bei įperkamu kontracetinių priemonių prieinamumą visoms moterims (Malaizija);

137.89. Gerinti galimybes gauti tinkamas lytinės ir reprodukcinės sveikatos paslaugas, ypač paslaugas prieš gimdymą, per gimdymą ir po gimdymo (Fidžis);

137.90. Imtis konkrečių priemonių, kad pažeidžiamoms grupėms, ypač romams, būtų užtikrinta galimybė gauti tinkamą sveikatos priežiūrą (Brazilija);

137.91. Stiprinti veiksmus ir programas, įgyvendinamas švietimo žmogaus teisių klausimais srityje, be kita ko, siekti užkirsti kelią neapykantos apraiškoms (Rumunija);

137.92. Stiprinti švietimo sistemą, kad visiems, įskaitant pažeidžiamas grupes, būtų užtikrintos galimybės gauti išsilavinimą (Maldyvai);

137.93. Pašalinti kliūtis, trukdančias įtraukti specialiųjų ugdymosi poreikių turinčius vaikus į švietimo sistemą (Indija);

137.94. Įgyvendinti papildomas priemones, kurios užtikrintų visas galimybes vaikams iš pažeidžiamų grupių įgyti išsilavinimą (Bulgarija);

137.95. Toliau visapusiškai ir nuolat plėsti švietimo žmogaus teisių klausimais programas visais lygmenimis (Alžyras);

137.96. Stiprinti visapusiškas švietimo iniciatyvas, skirtas etninėms mažumoms, moterims ir vaikams (Turkmenistanas);

137.97. Tęsti lyčių aspekto integravimo politiką, ypač daug dėmesio skiriant pažeidžiamoje padėtyje esančioms ir atokiuose regionuose gyvenančioms moterims (Armėnija);

137.98. Toliau palaikyti aukštą atstovavimo moterims politinėje valdžioje ir vadovaujančiuose postuose lygį (Ukraina);

137.99. Toliau dėti pastangas mažinti moterų ir vyrų darbo užmokesčio skirtumus (Latvija);

137.100. Toliau skatinti lygiateisį moterų dalyvavimą ekonomikos sektoriuje ir panaikinti moterų ir vyrų darbo užmokesčio skirtumus (Bangladešas);

137.101. Toliau dėti pastangas skatinti lyčių lygybę, be kita ko, šviečiant visuomenę apie lyčių stereotipus (Latvija);

137.102. Kovoti su smurtu prieš moteris ir vaikus (Kinija);

137.103. Užtikrinti veiksmingą seksualinio smurto nusikaltimų tyrimą ir baudžiamąjį persekiojimą (Sirijos Arabų Respublika);

137.104. Siekti užkirsti kelią smurtui prieš moteris, įskaitant smurtą artimoje aplinkoje, remti lyčių lygybę, įgalinti moteris ir skatinti jų dalyvavimą (Tunisas);

137.105. Sukurti stebėsenos mechanizmus ir palengvinti pilietinės visuomenės darbą, skirtus smurto artimoje aplinkoje atvejų skaičiui mažinti (Švedija);

137.106. Imtis papildomų priemonių smurto prieš moteris, įskaitant smurtą artimoje aplinkoje, problemai spręsti, stiprinant bendrą esamų aukų apsaugos priemonių įgyvendinimo mechanizmą (Japonija);

137.107. Dėti dvigubai daugiau pastangų kovojant su seksualiniu smurtu ir smurtu prieš moteris ir mergaites dėl lyties socialinio aspekto, kriminalizuojant vedybinį prievartavimą, nuodugniai tiriant smurto prieš moteris ir mergaites atvejus ir vykdant baudžiamąjį persekiojimą, rengiant gaires institucijoms, atsakingoms už smurto artimoje aplinkoje atvejų nagrinėjimą visoje šalyje, ir organizuojant joms mokymus (Kanada);

137.108. Toliau stiprinti smurto dėl lyties socialinio aspekto, įskaitant smurtą artimoje aplinkoje, prevencijos priemones ir užtikrinti paramos paslaugų nukentėjusiems asmenims prieinamumą (Filipinai);

137.109. Toliau stiprinti kovos su diskriminacija dėl lyties socialinio aspekto ir smurtu, įskaitant smurtą artimoje aplinkoje, politiką, užtikrinant veiksmingą esamų priemonių įgyvendinimą (Prancūzija);

137.110. Tęsti darbą, skirtą pagarbai vaiko teisėms, ypač atsižvelgiant į pažeidžiamoje padėtyje esančius vaikus, ugdyti (Graikija);

137.111. Dėti reikiamas pastangas siekiant apsaugoti vaikus nuo visų formų smurto, išnaudojimo ir prekybos žmonėmis (Čilė);

137.112. Sukurti patikimas procedūras, užtikrinančias, kad neapykantą kurstančios kalbos ir neapykantos nusikaltimų dėl seksualinės orientacijos, lytinės tapatybės ar lyties išraiškos, religinės priklausomybės, negalios ar etninės tapatybės atvejai būtų kruopščiai tiriami (Kanada);

137.113. Įgyvendinti nuoseklią politiką ir priemones, skirtas neįgaliesiems įdarbinti atviroje darbo rinkoje (Estija);

137.114. Toliau visapusiškai integruoti neįgaliuosius, skatinant galimybes įsidarbinti ir gerinant viešųjų erdvių ir transporto planavimą (Prancūzija);

137.115. Įgyvendinti žmogaus teisėmis grindžiamą psichikos sveikatos politiką, atitinkančią Neįgaliųjų teisių konvenciją (Portugalija);

137.116. Toliau nuosekliai dėti pastangas, kad visiems neįgaliesiems, ypač moterims, būtų užtikrintos vienodos galimybės patekti į darbo rinką (Bulgarija);

137.117. Toliau visapusiškai įgyvendinti Nediskriminavimo skatinimo veiksmų planą, numatant aiškius strateginius tikslus, konkrečias priemones ir tinkamą finansavimą (Indonezija);

137.118. Toliau tobulinti pažeidžiamoje padėtyje esančių asmenų, įskaitant etninėms mažumoms priklausančius asmenis, teisių apsaugos teisinę sistemą (Italija);

137.119. Toliau dėti pastangas siekiant užtikrinti tautinių mažumų socialinę įtrauktį ir galimybę naudotis pagrindinėmis paslaugomis (Libanas);

137.120. Priimti Tautinių mažumų įstatymą (Kroatija);

137.121. Parengti visapusišką tautinių mažumų teisių apsaugos teisinę sistemą, kaip rekomenduoja Europos Taryba (Baltarusija);

137.122. Paspirtinti išsamaus Tautinių mažumų įstatymo projekto rengimą ir priėmimą (Albanija);

137.123. Priimti išsamų Tautinių mažumų įstatymą (Juodkalnija);

137.124. Spartinti pastangas parengti išsamų Tautinių mažumų įstatymą, kuriuo būtų skatinama jų socialinė ir ekonominė integracija (Pakistanas);

137.125. Užbaigti Tautinių mažumų įstatymo projekto teisėkūros procesą, kad būtų užtikrinta pagarba tautinių mažumų kalbinėms teisėms pagal Lietuvos tarptautinius įsipareigojimus (Lenkija);

137.126. Paspirtinti atitinkamo Tautinių mažumų įstatymo priėmimą (Rusijos Federacija);

137.127. Paspirtinti išsamaus Tautinių mažumų įstatymo projekto rengimą ir priėmimą ir užtikrinti, kad rengiant įstatymo projektą būtų konsultuojamasi su įvairių tautinių mažumų atstovais (Serbija);

137.128. Toliau dėti pastangas, kad romų tautybės gyventojams būtų sudarytos palankesnės sąlygos gauti tinkamą būstą, įskaitant galimybę gauti socialinį būstą ir subsidijas būsto nuomai (Bangladešas);

137.129. Toliau stengtis užtikrinti mažumų, ypač romų mažumos, apsaugą ir integraciją (Tunisas);

137.130. Toliau dėti pastangas siekiant užtikrinti romų įtrauktį, įskaitant paramą romų vaikams ir jaunimui, kad jie galėtų įgyti privalomąjį išsilavinimą (Kroatija);

137.131. Užtikrinti Romų integracijos į Lietuvos visuomenę veiksmų plano tęstinumą ir kitų iki šiol sėkmingai plėtojamų romų socialinės ir švietimo integracijos programų įgyvendinimą (Rumunija);

137.132. Stiprinti formalųjį ir neformalųjį švietimą Holokausto tema, siekiant kovoti su didėjančiu antisemitizmu (Izraelis);

137.133. Parengti pasiūlymą dėl Holokausto metu konfiskuoto privataus ir nepaveldėto turto galutinės restitucijos ir skatinti istoriškai tikslų pasakojimą apie Holokaustą (Jungtinės Amerikos Valstijos);

137.134. Tobulinti švietimą Holokausto tema, kad būtų sustabdytas Holokausto faktų iškraipymas žiniasklaidoje, socialinių tinklų platformose ir vandalizmas memorialų vietose (Slovakija);

137.135. Toliau taikyti įvairias migrantų teisių apsaugos priemones (Marokas);

137.136. Toliau dėti pastangas siekiant vertinti ir spręsti neteisėtos migracijos klausimą laikantis tarptautinės teisės ir gerbiant žmogaus orumą (Turkija);

137.137. Toliau siekti pažangos stiprinant migrantų ir pabėgėlių apsaugos sistemą ir gerinant su jų priėmimu, apgyvendinimu ir integracija susijusią infrastruktūrą bei paslaugas (Tunisas);

137.138. Toliau siekti plėtoti prieglobsčio prašytojų priėmimo sistemą, siekiant užtikrinti, kad apgyvendinimo pajėgumų, paramos ir paslaugų pakaktų veiksmingai reaguoti į didelį netikėtai atvykusių asmenų skaičių, visų pirma registruoti, siųsti į kompetentingas institucijas ir greitai nagrinėti tarptautinės apsaugos prašymus (Liuksemburgas).

138. Lietuva išnagrinės toliau nurodytas rekomendacijas ir laiku, bet ne vėliau kaip iki penkiasdešimtosios Žmogaus teisių tarybos sesijos, pateiks atsakymus.

138.1. Ratifikuoti Tarptautinę konvenciją dėl visų darbuotojų migrantų ir jų šeimos narių teisių apsaugos (angl. ICRMW) bei 2011 m. Tarptautinės darbo organizacijos Namų ūkio darbuotojų konvenciją (Nr. 189) (Venesuelos Bolivarų Respublika);

138.2. Ratifikuoti Tarptautinę konvenciją dėl visų darbuotojų migrantų ir jų šeimos narių teisių apsaugos (Fidžis);

138.3. Apsvarstyti galimybę ratifikuoti Tarptautinę konvenciją dėl visų darbuotojų migrantų ir jų šeimos narių teisių apsaugos (Bangladešas, Nigeris, Filipinai);

138.4. Ratifikuoti Branduolinio ginklo uždraudimo sutartį (Maldyvai);

138.5. Pasirašyti, ratifikuoti ir įgyvendinti Europos regioninių arba mažumų kalbų chartijos nuostatas, kaip rekomenduota anksčiau (Lenkija);

138.6. Apsvarstyti galimybę ratifikuoti 1960 m. Konvenciją dėl diskriminacijos švietimo srityje (Senegalas);

138.7. Toliau bendradarbiauti su Jungtinių Tautų tarptautiniais žmogaus teisių mechanizmais (Egiptas);

138.8. Užtikrinti, kad politika, teisės aktai, taisyklės ir vykdymo užtikrinimo priemonės veiksmingai padėtų užkirsti kelią padidėjusiam pavojui, kad verslas gali piktnaudžiauti konfliktinėse situacijose, įskaitant užsienio valstybės okupacijos atvejus, ir kovoti su tokiu pavojumi (Palestinos Valstybė);

138.9. Toliau dėti pastangas siekiant sėkmingai įgyvendinti 2021–2030 m. Lietuvos nacionalinį pažangos planą, skirtą žmogaus teisių skatinimui ir apsaugai (Turkmėnistanas);

138.10. Taikyti atvirą, nuopelnais grindžiamą procesą atrenkant nacionalinius kandidatus į JT sutarčių stebėsenos organo rinkimus (Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė);

138.11. Sukurti nuolatinį nacionalinį žmogaus teisių rekomendacijų įgyvendinimo, ataskaitų teikimo ir stebėsenos mechanizmą, apsvarstant galimybę bendradarbiauti šiuo tikslu (Paragvajus);

138.12. Toliau stengtis išvengti pabėgėlių ir migrantų diskriminacijos ir apsaugoti asmenis, ypač moteris ir vaikus, nuo smurto, išnaudojimo ir prievartos (Alžyras);

138.13. Apsvarstyti galimybę imtis priemonių, kad būtų panaikinti neapykantos nusikaltimai prieš tautines mažumas, rengiant informavimo kampanijas ir švietimo programas (Rytų Timoras);

138.14. Užtikrinti pagarbą neapykantą kurstančios kalbos aukų, įskaitant žydus, romus, lenkus, rusus, musulmonus, tamsiaodžius, Jehovos liudytojus, homoseksualus ir translyčius asmenis, žmogaus teisėms ir tinkamą žalos atlyginimą (Venesuelos Bolivaro Respublika);

138.15. Veiksmingai kovoti su neapykantos nusikaltimais prieš mažumas, įskaitant musulmonus ir romus (Irano Islamo Respublika);

138.16. Veiksmingai kovoti su neonacizmo apraiškomis ir Holokausto neigimu (Kinija);

138.17. Kovoti su neapykantą kurstančia kalba ir stereotipais apie mažumas, kuriuos naudoja žiniasklaida ir žurnalistai (Kuba);

138.18. Parengti išsamią strategiją ir veiksmų planą, kad būtų panaikinta visų formų diskriminacija dėl rasės, religijos bei lytinės tapatybės ir nediskriminuojama nė viena mažumų bendruomenė jos teritorijoje (Korėjos Liaudies Demokratinė Respublika);

138.19. Sustabdyti žmogaus teisių pažeidimus ir smurtinius veiksmus, kylančius iš rasistinės, homofobinės ir transfobinės neapykantos (Kuba);

138.20. Veiksmingai įgyvendinti veiksmų planus ir priemones, kuriais siekiama stiprinti tautinių mažumų ir migrantų socialinę integraciją, taip pat jų socialinę ir ekonominę lygybę (Indonezija);

138.21. Nuodugniai ištirti neapykantos nusikaltimus prieš LGBTQI+ asmenis, romus, pabėgėlius, žydus ir kitų pažeidžiamų bendruomenių narius; panaikinti Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymą, kuris diskriminuoja LGBTQI+ asmenis, ir užtikrinti visiems asmenims, įskaitant neįgaliuosius, vienodą teisės aktuose įtvirtintą apsaugą ir nuoseklų kovai su diskriminacija skirtų teisės aktų vykdymą (Jungtinės Amerikos Valstijos);

138.22. Toliau taikyti priemonės, kuriomis būtų užtikrinama pagarba LGBTIQ+ asmenų teisėms, taip pat pilietinių teisių, tokių kaip lygiavertės santuokos, pripažinimas siekiant kovoti su visų formų diskriminacija (Argentina);

138.23. Imtis veiksmingų priemonių panaikinti netolerancijai, vyraujančioms išankstinėms nuostatomis ir pažeidžiamų grupių, įskaitant LGBTI asmenis, diskriminacijai (Kuba);

138.24. Peržiūrėti Nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymo nuostatas, ribojančias informacijos apie įvairius šeimos ir asmeninius santykius sklaidą, kad būtų sustiprinta LGBTI asmenų apsauga (Čekija);

138.25. Panaikinti LGBTI bendruomenės diskriminaciją, be kita ko, iš dalies pakeičiant Lygių galimybių įstatymą, kad taip pat būtų draudžiama diskriminacija dėl lytinės tapatybės, ir priimant teisės aktus, kuriais pripažįstama registruota tos pačios lyties asmenų partnerystė (Danija);

138.26. Peržiūrėti Nepilnamečių apsaugos įstatymą, siekiant užtikrinti, kad jis nebūtų taikomas su LGBTI– susijusiai viešajai informacijai cenzūruoti (Islandija);

138.27. Parengti ir priimti naują nacionalinį žmogaus teisių planą, skirtą kovai su diskriminacija dėl seksualinės orientacijos, kuri šalyje yra rimta problema (Venesuelos Bolivarų Respublika);

138.28. Priimti teisės aktus dėl lytinės tapatybės, kuriais apsaugomi, gerbiami ir pripažįstami translyčiai asmenys ir sudaromos palankesnės sąlygos pakeisti vardą (pavardę) ir tapatybę asmens dokumentuose (Meksika);

138.29. Priimti nacionalinę strategiją, kuria siekiama sustiprinti pastangas panaikinti diskriminaciją dėl seksualinės orientacijos ir lytinės tapatybės, kad būtų kovojama su netolerancija, stereotipais ir išankstinėmis nuostatomis (Lichtenšteinas);

138.30. Dėti daugiau pastangų, kad būtų panaikinta žmonių diskriminacija dėl jų seksualinės orientacijos ar lytinės tapatybės (Čilė);

138.31. Imtis būtinų priemonių, kad būtų nutraukta diskriminacija ir smurtas dėl lytinės tapatybės, o jas taikant įtraukti lytinę tapatybę, kaip diskriminacijos kriterijų, į nacionalinės teisės aktus (Švedija);

138.32. Stiprinti pastangas sukurti ir veiksmingai įgyvendinti išsamią kovos su diskriminacija dėl seksualinės orientacijos ar lytinės tapatybės strategiją su konkrečiais ir išmatuojamais pažangos rodikliais (Fidžis);

138.33. Užtikrinti moterų, vaikų, neįgaliųjų ir vietos bendruomenių dalyvavimą kuriant ir įgyvendinant klimato kaitos ir nelaimių rizikos mažinimo priemonių programas (Fidžis);

138.34. Atlikti viešą ir skaidrų Lietuvos dalyvavimo Centrinės žvalgybos valdybos slapto sulaikymo programoje tyrimą, paskelbti tyrimo rezultatus ir informaciją apie Lietuvos valdžios institucijų dalyvavimą ir užtikrinti kompensacijas neteisminio sulaikymo aukoms (Baltarusija);

138.35. Laikantis tarptautinių žmogaus teisių standartų, ištirti įtarimus dėl kankinimų ar kitokio netinkamo elgesio su sulaikytaisiais vykdant slapto sulaikymo programas, vadinamąsias kovos su terorizmu operacijas, Jungtinėse Amerikos Valstijose (Irano Islamo Respublika);

138.36. Viešinti tiesą apie užsienio žvalgybos agentūrų įsteigtus slaptus kalėjimus, savavališkus sulaikymus bei kankinimus ir patraukti atsakomybėn atsakingus darbuotojus (Kinija);

138.37. Nustatyti konkretų terminą, kad būtų užtikrintas tinkamas žalos atlyginimas už pažeidimus ir nusikaltimus, padarytus įkalinimo įstaigose Lietuvos teritorijoje (Sirijos Arabų Respublika);

138.38. Stiprinti pastangas užtikrinti visų asmenų, nesvarbu, kokio jie amžiaus ar lyties, apsaugą nuo seksualinio smurto, vykdant galimą teisės aktų reformą ir sukuriant veiksmingas ir saugias galimybes pranešti apie prievartą (Australija);

138.39. Dėti daugiau pastangų rengiant į lyčių aspektą atsižvelgiančius mokymus subjektams, atsakingiems už prekybos žmonėmis atvejų nagrinėjimą (Filipinai);

138.40. Imtis konkrečių veiksmų, skirtų kovoti su visų formų vergija, įskaitant susijusias su priverstiniu darbu (Sirijos Arabų Respublika);

138.41. Pašalinti prekybos žmonėmis aukomis tapusių vaikų identifikavimo trūkumus, kad jiems būtų užtikrintos veiksmingos paramos ir apsaugos priemonės (Sirijos Arabų Respublika);

138.42. Imtis reikiamų veiksmų, kad būtų įgyvendintos vaikų apsaugos nuo visų formų smurto, išnaudojimo ir prekybos žmonėmis teisinės garantijos (Slovakija);

138.43. Sustabdyti nerimą keliantį prekybos žmonėmis seksualiniam išnaudojimui ir išnaudojimui darbe, priverstinio darbo ir plačiai paplitusios pornografijos aukų skaičiaus didėjimą šalyje (Venesuelos Bolivarų Respublika);

138.44. Skirti pakankamai išteklių ir dėti daugiau pastangų, kad būtų sėkmingai įgyvendinami projektai ir plėtojamos socialinės paslaugos, naudingos Lietuvos žmonėms (Tanzanijos Jungtinė Respublika);

138.45. Toliau stengtis kovoti su skurdu stiprinant prevencijos politiką (Marokas);

138.46. Apsvarstyti galimybę įteisinti abortus išprievartavimo, incesto, grėsmės nėščiosios gyvybei ar sveikatai arba sunkių vaisiaus apsigimimų atvejais ir siekti, kad jie būtų dekriminalizuoti visais kitais atvejais, suteikiant moterims galimybę naudotis saugiomis aborto paslaugomis (Argentina);

138.47. Dekriminalizuoti abortus ir užtikrinti teisę į visuotines ir saugias galimybes gauti lytinės ir reprodukcinės sveikatos paslaugas (Islandija);

138.48. Padvigubinti pastangas siekiant didinti atstovavimą moterims politiniame ir visuomeniniame gyvenime (Čilė);

138.49. Toliau įgyvendinti priemones, skirtas atstovavimui moterims politiniame gyvenime didinti (Nepalas);

138.50. Stiprinti pastangas didinti atstovavimą moterims, ypač mažumoms priklausančioms moterims ir moterims su negalia, politiniame ir visuomeniniame gyvenime (Čekija);

138.51. Patvirtinti laikinas specialiąsias priemones, skirtas moterų, ypač kaimo vietovių moterų, etninėms mažumoms priklausančių moterų ir moterų su negalia, dalyvavimui politiniame ir visuomeniniame gyvenime didinti (Afganistanas);

138.52. Įgyvendinti konkrečias kovos su lyčių stereotipais priemones ir apsvarstyti tolesnes priemones, užtikrinančias mažumoms priklausančių moterų geresnę integraciją į darbo rinką (Korėjos Respublika);

138.53. Panaikinti moterų ir vyrų darbo užmokesčio skirtumą, kuris yra didžiausias Europoje (Venesuelos Bolivaro Respublika);

138.54. Sukurti mechanizmus ir vykdyti paramos programas, teikiančias alternatyvias pajamų gavimo galimybes moterims, norinčioms pasitraukti iš prostitucijos (Paragvajus);

138.55. Imtis konkrečių veiksmų, skirtų kovoti su lyčių stereotipais, susijusiais su moterų ir vyrų vaidmenimis šeimoje ir visuomenėje, ir užtikrinti, kad teisės aktai ir politika neprisidėtų prie jų įsigalėjimo (Bahamos);

138.56. Priimti naujas nacionalinės teisės priemones, pavyzdžiui, aiškiai kriminalizuoti prievartavimą santuokoje ir panaikinti taikinamąjį tarpininkavimą, kai aukos yra nukentėjusios nuo smurto dėl lyties socialinio aspekto ir smurto artimoje aplinkoje (Ispanija);

138.57. Teisės aktuose kriminalizuoti prievartavimą ir seksualinę prievartą santuokoje ir stiprinti specializuotus mechanizmus, skirtus smurtą artimoje aplinkoje patyrusių asmenų apsaugai (Meksika);

138.58. Užtikrinti pabėgėlių ir migrantų apsaugą pagal tarptautinius standartus nutraukiant neteisėtą priverstinio grupinio apgrėžimo praktiką, atlikti visų tokių atvejų viešą tyrimą ir užtikrinti, kad atsakingi asmenys būtų patraukti baudžiamojon atsakomybėn (Baltarusija);

138.59. Užtikrinti veiksmingas smurto artimoje aplinkoje aukų teisių gynimo priemones ir apsaugos būdus (Malaizija);

138.60. Toliau stengtis kovoti su smurtu dėl lyties socialinio aspekto stiprinant moterų apsaugos nuo smurto teisinę sistemą ir didinant specialiųjų pagalbos centrų finansavimą (Maršalo Salos);

138.61. Tobulinti teisės aktus, kuriais būtų stiprinama moterų apsaugos nuo smurto teisinė sistema, visų pirma kriminalizuojant smurtą artimoje aplinkoje ir atsisakant taikinamojo tarpininkavimo, kai aukos yra nukentėjusios nuo smurto artimoje aplinkoje (Paragvajus);

138.62. Didinti plačiosios visuomenės informuotumą apie smurtą dėl lyties socialinio aspekto, įskaitant smurtą artimoje aplinkoje, ir užtikrinti, kad visos kompetentingos institucijos būtų tinkamai apmokytos ir turėtų reikiamų pajėgumų tirti, persekioti ir bausti asmenis už tokio pobūdžio smurtą (Belgija);

138.63. Taikyti apsaugos priemones nuo smurto artimoje aplinkoje, kurio atvejų žymiai padaugėjo COVID-19 pandemijos laikotarpiu, ir teikti veiksmingą paramą tokių nusikaltimų aukoms (Irano Islamo Respublika);

138.64. Imtis papildomų priemonių smurto artimoje aplinkoje problemai spręsti, užtikrinant išsamų ir greitą tyrimą bei griežtesnes bausmes smurtautojams (Malaizija);

138.65. Toliau veiksmingai spręsti smurto artimoje aplinkoje problemą, be kita ko, nuodugniai tiriant smurto artimoje aplinkoje atvejus ir užtikrinant nukentėjusiems asmenims galimybę pasinaudoti veiksmingomis teisių gynimo priemonėmis (Korėjos Respublika);

138.66. Sukurti tinkamą ir veiksmingą smurto prieš moteris prevencijos mechanizmą (Senegalas);

138.67. Toliau kurti veiksmingesnius smurto prieš moteris ir vaikus prevencijos mechanizmus, taip pat didinti lytinės ir reprodukcinės sveikatos paslaugų prieinamumą (Slovėnija);

138.68. Dėti daugiau pastangų siekiant užbaigti vaikų globos sistemos reformą, didinti investicijas į socialines paslaugas, kad būtų išvengta nereikalingo šeimų išskyrimo, ir užtikrinti kokybiškas alternatyvios globos galimybes, pirmenybę teikiant sprendimams, kurie remiasi šeima (Urugvajus);

138.69. Didinti nacionalinės vaiko teisių apsaugos sistemos pajėgumus ir finansavimą (Čekija);

138.70. Patvirtinti priemones, kuriomis būtų reguliariai stebimos sąlygos ir elgesys su vaikais globos įstaigose ir jie būtų apsaugoti nuo visų formų smurto, išnaudojimo ir prekybos žmonėmis (Paragvajus);

138.71. Toliau stengtis užtikrinti vaiko ir neįgaliųjų teisių apsaugą (Lenkija);

138.72. Prižiūrėti, kad neįgaliųjų teisinio veiksnio ribojimo procesas būtų taikomas tik absoliučiai būtiniais atvejais ir laikantis atitinkamų teisinių nuostatų bei tinkamų garantijų (Ispanija);

138.73. Stiprinti įvairių politikos krypčių plėtojimą siekiant užtikrinti, kad neįgalieji galėtų visapusiškai naudotis savo teisėmis (Turkmenistanas);

138.74. Imtis veiksmingų priemonių, kad būtų panaikinta diskriminacija dėl kalbos švietimo ir užimtumo srityje (Rusijos Federacija);

138.75. Įgyvendinti nacionalinį Nediskriminavimo skatinimo veiksmų planą skiriant tinkamą finansavimą ir nustatant aiškius strateginius tikslus bei veiksmingas priemones (Maršalo Salos);

138.76. Stiprinti priemones, skirtas užkirsti keliui netolerancijai pažeidžiamų asmenų ir mažumų grupėms, įskaitant romus, žydus ir migrantus, ir išankstinėms nuostatomis dėl jų (Uzbekistanas);

138.77. Nutraukti romų ir tautinių mažumų bauginimą, grasinimus jiems ir priekabiavimą prie jų (Kuba);

138.78. Dar kartą priminti, kad būtina keisti teisės aktus, kad būtų užtikrinta visiška teisinė, socialinė ir kultūrinė rusakalbių mažumos Lietuvoje integracija, visų pirma pertvarkyti pilietybės, taip pat ir Europos pilietybės, suteikimo taisykles, reformuoti teisės ir švietimo kalbų sistemą pagal 1992 m. Europos regioninių ar mažumų kalbų chartiją (Ispanija);

138.79. Iš naujo apsvarstyti imigrantų sulaikymo laikotarpį, kuris siekia 18 mėnesių, atsižvelgiant į alternatyvių sulaikymui priemonių taikymą (Jordanija);

138.80. Geriau koordinuoti darbą su tarptautinėmis organizacijomis, kad būtų nutrauktas savavališkas migrantų sulaikymas pasienyje ir pagerintas užsieniečių priėmimas pagal sutarčių teisę ir Konvenciją dėl pabėgėlių statuso (Meksika);

138.81. Užtikrinti, kad migrantai, pabėgėliai ir prieglobsčio prašytojai galėtų nediskriminuojami naudotis švietimo ir sveikatos priežiūros paslaugomis, ir imtis

priemonių, palengvinančių migrantų, gyvenančių kartu su savo vaikais, legalizavimą, atsižvelgiant į geriausius vaiko interesus (Portugalija);

138.82. Užtikrinti, kad visi tarptautinės apsaugos prašymai būtų greitai gaunami, registruojami ir perduodami prieglobsčio institucijai ir kad ji veiksmingai ištirtų visus įtarimus dėl atsisakymo leisti atvykti ir pasinaudoti prieglobsčio suteikimo tvarka asmenims, siekiantiems tarptautinės apsaugos (Afganistanas);

138.83. Užtikrinti, kad būtų gerbiamos migrantų ir prieglobsčio prašytojų teisės, kad pasienyje nebūtų priverstinio apgrėžimo atvejų ir kad prašymai būtų tinkamai išnagrinėti (Argentina);

138.84. Užtikrinti, kad būtų laikomasi negražinimo principo ir visi tarptautinės apsaugos prašymai nedelsiant priimami ir registruojami (Airija);

138.85. Tobulinti prieglobsčio ir pabėgėlių priėmimo tvarką, kad būtų užtikrintas veiksmingas humanitarinis atsakas dirbant su migrantais ir prieglobsčio prašytojais (Irakas);

138.86. Peržiūrėti prieglobsčio teisės aktų ir reglamentų pakeitimus, kad būtų užtikrinta atitiktis tarptautiniams įsipareigojimams (Kanada);

138.87. Nustatyti oficialią asmenų be pilietybės identifikavimo ir nustatymo tvarką, atitinkančią žmogaus teisių įsipareigojimus ir standartus, taip pat skatinti peržiūrėti Pilietybės įstatymą, kad valstybėje gimę vaikai be pilietybės galėtų turėti teisę įgyti Lietuvos pilietybę (Urugvajus);

138.88. Bendradarbiauti siekiant suderinti nacionalinės teisės aktus dėl pilietybės su 1961 m. Konvencija dėl asmenų be pilietybės skaičiaus mažinimo (Paragvajus).

139. Lietuva išnagrinėjo interaktyvaus dialogo metu suformuluotas ir toliau išvardytas rekomendacijas ir atkreipė į jas dėmesį:

139.1. Nustoti remti vienašališkas prievartos priemones ir sankcijas, nes tai prieštarauja tarptautinei teisei ir Jungtinių Tautų Chartijai (Baltarusija);

139.2. Nustoti teikti finansinę ir kitokią paramą elementams, kurie Baltarusijos Respublikoje ir kitose valstybėse pripažinti ekstremistiniais (Baltarusija);

139.3. Nutraukti baudžiamųjų bylų inicijavimo dėl politinių priežasčių praktiką ir panaikinti ankstesnius neteisėtus nuosprendžius (Rusijos Federacija);

139.4. Sustabdyti istorijos perrašymo praktiką ir laisvą jos interpretaciją vidurinių ir aukštųjų mokyklų vadovėliuose (Rusijos Federacija);

139.5. Atšaukti anksčiau priimtus nacionalinės teisės aktų pakeitimus, kuriais stipriai sugriežtinta prieglobsčio prašytojų padėtis, taip pat ištirti visus 2021 m. žiniasklaidoje paminėtus šiurkščių migrantų teisių pažeidimų Baltarusijos ir Lietuvos pasienyje atvejus (Rusijos Federacija);

139.6. Nustoti pažeidinėti pabėgėlių ir migrantų teises (Kinija).

140. Lietuva negalėjo pritarti 139.1, 139.2, 139.3, 139.4, 139.5, 139.6 papunkčiuose pateiktoms rekomendacijoms, nes mano, kad jos neatitinka peržiūros turinio ir Žmogaus teisių tarybos rezoliucijų Nr. 5/1 ir Nr. 16/21.

141. Visos šioje ataskaitoje pateiktos išvados ir (arba) rekomendacijos išreiškia ją pateikusios (-ių) valstybės (-ių) ir (arba) valstybės, kurios peržiūra atliekama, poziciją. Jos neturėtų būti aiškinamos taip, kad joms darbo grupė pritaria kaip visumai.

Priedas

Delegacijos sudėtis

Lietuvos delegaciją, kuriai vadovavo teisingumo viceministrė Jurga GREIČIENĖ, sudarė šie nariai:

- J. E. Darius STANIULIS, nepaprastasis ir įgaliotasis ambasadorius, Lietuvos Respublikos nuolatinis atstovas prie Jungtinių Tautų biuro ir kitų tarptautinių organizacijų Ženevoje (delegacijos vadovo pavaduotojas);
- Jūratė BAUBLIENĖ, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Strateginių sprendimų paramos ir tarptautinio bendradarbiavimo grupės patarėja;
- Simona BIELIŪNĖ, sveikatos apsaugos ministro patarėja;
- Darius DOMARKAS, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Viešojo saugumo politikos grupės vadovas;
- Eglė KIURAITĖ, Tautinių mažumų departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės Ryšių su tautinėmis bendrijomis skyriaus vyriausioji specialistė;
- Arūnas PAULAUSKAS, Policijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos generalinio komisaro pavaduotojas;
- Ramūnas SKAUDŽIUS, švietimo, mokslo ir sporto viceministras;
- Rasa SVETIKAITĖ, Teisingumo ir intelektinės nuosavybės specialioji atašė Lietuvos Respublikos nuolatinėje atstovybėje prie Jungtinių Tautų biuro ir kitų tarptautinių organizacijų Ženevoje;
- Kristina VYŠNIAUSKAITĖ - RADINSKIENĖ, laikinai einanti Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos Jungtinių Tautų, tarptautinių organizacijų ir žmogaus teisių departamento Žmogaus teisių skyriaus vedėjos pareigas;
- Tautvydas ŽĖKAS, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos Baudžiamosios justicijos grupės vyresnysis patarėjas;
- Darius ŽILYS, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos Tarptautinio bendradarbiavimo ir žmogaus teisių politikos grupės vadovas.